

GROEI VAN DE PSP EN INWENDIGE TEGENSTELLINGEN

S a m e n v a t t i n g -

Het ledental van de PSP gaf vooral na de laatste verkiezingen een sterke toename te zien en beweegt zich thans om de 2500.

De reeds van de aanvang bestaande inwendige controverse, die zijn oorzaak vond in de heterogene samenstelling uit socialisten en pacifisten, is vermoedelijk versterkt door het toetreden tot de partij van een aantal personen, afkomstig uit communistische of daarmee sympathiserende kringen.

In de partij bestaan thans twee vrij scherp tegenover elkaar staande stromingen, aangeduid als de rechtse en de linkse groep. Deze laatste wenst een meer socialistische koers te varen.

Het is mogelijk dat deze te zijner tijd geheel dan wel gedeeltelijk aansluiting zal zoeken met de SWP.

De met de SWP bestaande contacten hebben inmiddels geleid tot het oprichten van een "Voorbereidingscomité ter vorming van een werkgroep uit SWP, SDC en PSP".

De CPN toont nog wel belangstelling voor de PSP, hoewel verschillende CPN-functionarissen de PSP de laatste tijd kenschetsten als anti-communistisch.

GROEI VAN DE PSP EN INWENDIGE TEGENSTELLINGEN

Huidige sterkte.

In de openbare lichamen wordt de PSP thans door 21 harer leden vertegenwoordigd (2 in de Tweede Kamer; 2 in de Provinciale Staten van Noord-Holland; 17 in de gemeenteraden van resp. Amsterdam, Blaricum, Groningen, Haarlem, Hilversum, Leeuwarden, Opsterland, Velsen, Weesp, Westzaan, Wormer, Wormerveer en Zaandam). Vooral na de Kamerverkiezingen van 1959 bleken velen die mogelijk aanvankelijk met enige terughouding de nieuwe partij hadden gadeslagen, hun schroom overwonnen te hebben. Immers in de maanden onmiddellijk na de verkiezingen ging het ledental met sprongen omhoog en het beweegt zich thans om de 2500. De strubbelingen in de CPN zijn ongetwijfeld niet vreemd aan deze leden-aanwas. In het midden latend uit welke motieven zij tot de PSP zijn toegetreden hebben thans ruw geschat ongeveer 150 der huidige leden op de een of andere wijze vroeger bindingen gehad met het communisme. Sommigen hiervan zijn CPN-lid geweest, zelfs in meerdere gevallen gemeenteraadslid voor die partij; anderen waren of zijn nog lid van mantelorganisaties of stonden bekend als sympathiserend met de communistische idee.

Controversen

Het hierboven geschetste (+ 6% der leden afkomstig uit communistische of daarmee sympathiserende kring) in aanmerking nemend, zal het geen verwondering wekken dat velen die tot de PSP zijn toegetreden, zich in deze partij nog niet geheel thuis blijken te voelen. Het is dan ook in de laatste maanden van het afgelopen jaar herhaaldelijk gebleken dat verscheidene leden en zelfs enkele afdelingen (Amsterdam en enige omliggende gemeenten, zoals de Zaanstreek) een radicalere linkse koers wensen en het accent van het partijprogramma meer op het socialisme dan op het pacifisme gelegd willen zien. Het is in de partij zelfs tot tamelijk vergaande controversen gekomen en in eigen kring wordt gesproken over twee vrij scherp tegenover elkaar staande stromingen. De "linkse" stroming heeft tot tweemaal toe het hoofdbestuur weten te dwingen tot het bijeenroepen van een congres, waarop het tot een uitspraak zou moeten komen. Daar van het jongstgehouden congres (19/20 dec. 1959) geen berichten zijn binnengekomen die op een ingrijpende structuurswijziging duiden, kan

voorshands worden aangenomen dat, voorlopig althans, de z.g. "rechtse" stroming de overwinning heeft behaald. Deze is dan ook ongetwijfeld numeriek in de meerderheid, terwijl anderszins vele ontevreden en nog niet duidelijk voor ogen staat welke oplossing de verkieslijkste zou zijn.

Contacten met Bruggroep, latere SWP

Zonder op de gang van zaken vooruit te willen lopen kan toch de veronderstelling worden geopperd, dat het "linkse" gedeelte mogelijk de partij zal verlaten en aansluiting zal zoeken bij de SWP. Reeds vóór de tot standkoming van de zg. Bruggroep als Socialistische Werkers Partij, bleken er contacten te bestaan tussen De Brug en PSP en gingen aan beide zijden stemmen op die de wenselijkheid van een samengaan bepleitten. Deze contacten hebben thans hun hoogtepunt gevonden in de oprichting van een "Vorbereidingscomité ter vorming van een werkgroep uit SWP, SDC en PSP". Aanstonds moet hierbij worden opgemerkt dat het hoofdbestuur van de PSP (dit blijkbaar in tegenstelling met die der twee andere organisaties) heeft geweigerd deze werkgroep officieel te erkennen, zodat de twee PSP-leden van het voorbereidingscomité hierin derhalve niet namens de PSP doch slechts individueel zitting hebben.

Andere contacten met communisten

Daar het in de rede ligt dat de nieuwe SWP het meest in aanmerking komt voor een eventueel samengaan met de PSP of althans een gedeelte daarvan, zijn de contacten met de CPN en/of de Sowjetambassade vanzelf onbeduidender geworden.

Kon bij schrijven van 14-1-1959 nog gemeld worden dat RIEMENS een afspraak maakte met een lid der Russische ambassade, zo kan daaraan thans worden toegevoegd, dat RIEMENS deze afspraak later heeft afgezegd doch een rapport aan de ambassade zond, waarin hij uiteenzette waarom samenwerking met Paul de GROOT z.i. onmogelijk was.

Wel bleven de Russen zich interesseren voor de ontwikkeling in de PSP. Hieraan zal wel niet vreemd zijn dat in de 2e Kamer en de diverse gemeenteraden bij voorkomende gelegenheden steeds weer het officiële PSP-standpunt naar voren komt, dat de communisten niet uit de commissies moeten worden geweerd en dat communistische voorstellen, wanneer die uiteindelijk het doel beogen dat ook de PSP welgevallig is, moeten worden gesteund. De betreffende kamerleden of raadsleden zorgen er

echter steeds voor, er op te wijzen dat hun motieven niet met die der communisten stroken, ja zelfs vaak lijnrecht daarmede in tegenspraak zijn.

Wat de CPN betreft, het lijkt waarschijnlijk dat deze, nu de breuk in haar eigen partij heeft geleid tot de oprichting van de SWP, wel inziet dat het winnen van PSP-leden voor de CPN weinig kans meer biedt. In afwijking van hetgeen te dien aanzien vroeger van CPN-zijde werd verklaard gaven verschillende CPN-functionarissen de laatste tijd blijk van oordeel te zijn dat de PSP anti-communistisch is. Toch zou een in oktober 1959 nieuwgekozen voorzitter van een belangrijke PSP-afdeling een door de CPN naar voren geschoven figuur zijn, zodat de reeds eerder (zie o.a. schrijven dd. 20 mei 1958 en 31 juli 1958) gesignaleerde infiltratiepogingen der CPN nog niet geheel blijken te zijn opgegeven.

Critiek op BVD

Vermelding verdient nog de in de laatste maanden tot uiting gekomen zeer felle critiek van PSP-zijde op de BVD.

Allereerst werd door W.H.P. MEIJER (lid HB) op 26 oktober 1959 in een radiopraatje in het kader zendtijd politieke partijen een hevige aanval gedaan op de "ondemocratische methoden van de BVD", terwijl ds.N. van der VEEN (fractievoorzitter Tweede Kamer) op een openbare vergadering eveneens scherpe woorden wijdde aan "dit uitwas in onze zg. democratie" dat door de sprekers resp. met de SD en de Gestapo werd vergeleken. Of dergelijke uitlatingen, althans in het openbaar zullen worden herhaald, lijkt niet waarschijnlijk, daar vooral na het radiopraatje, meerdere PSP-leden hun lidmaatschap opzegden, weliswaar niet uit verontwaardiging over de gebezigde scheldwoorden, doch meer om derwille van den brode, daar spreker het had doen voorkomen alsof van iedere Nederlander een dossier bij de BVD berust, waaruit ook aan particuliere werkgevers grif inlichtingen worden verstrekt.

27 januari 1960